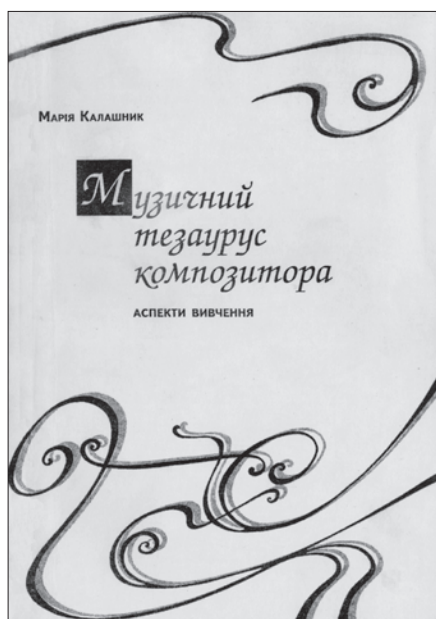

ТЕЗАУРУС. МУЗИКА. ТВОРЧИСТЬ

Віра Сумарокова

**КАЛАШНИК М. МУЗИЧНИЙ ТЕЗАУРУС
КОМПОЗИТОРА. АСПЕКТИ ВИВЧЕННЯ :**
Монографія. – К., Х. : СПДФО Мосякін В. М.,
2010. – 252 с.

Монографія Марії Калашник привертає увагу оригінальністю теми, спрямованої на вивчення музичного тезауруса та його різноманітних аспектів і проявів безпосередньо в композиторській творчості. Слід зазначити, що термін «тезаурус», що його було запозичено з інформатики й лінгвістики і спорадично використано на

сторінках музикознавчих видань, не знайшов широкого використання в повсякденному лексиконі цієї науки, а його пізнавальні можливості залишилися нереалізованими. Прагнучи заповнити прогалину, що виникла внаслідок цього, М. Калашник зробила стратегічно важливий крок, додавши до слова «тезаурус» уточнююче визначення «музичний», що одразу вказало на дослідження суто музичного явища. До того ж саме словосполучення «музичний тезаурус» набуло в пропонованій монографії термінологічного сенсу, органічно вписавшись до ряду інших запозичених понять, також засвоєних музикознавством з лексемою «музичний», що його конкретизує. Це стосується термінів «семантика», «психологія» тощо, а також таких загальних мистецтвознавчих понять, як «стиль», «жанр», «художній напрям» та ін.

Пропонуючи нові поняття, М. Калашник здійснила ряд тактичних операцій, спрямованих на його послідовну адаптацію на шляху від споконвічного контексту вживання до специфічно галузевого. З цією метою авторка монографії проаналізувала наукову літературу з питань теорії інформації та лінгвістики, у результаті чого їй вдалося визначити неоднозначність терміна «тезаурус» у названих дисциплінах (це пояснюється його усвідомленням з різних позицій: від простої констатації словникового значення до тлумачення його як інструмента пізнання). Найважливішим для майбутніх пошуків М. Калашник виявився сформульований ученими-лінгвістами висновок

про існування двох форм тезауруса – матеріальної та ідеальної.

Відтворення коду міркувань авторки монографії, безперечно, доводить креативність її мислення, помножену на чітку науковість і віртуозне володіння аналізом дослідницьких джерел. Саме ці якості М. Калашник виявляються в розробці поняття «музичне знання», де вона спирається на саму природу музики, що звучить, і досить уміло інтерпретує класичну інтонаційну теорію Б. Асаф'єва. Наукова точність і скрупульозність М. Калашник поширюється на монографію загалом, демонструючи тяжіння автора до різноманітних класифікацій, що дають змогу побачити досліджуване явище в усій його повноті, і водночас – у розмаїтті всіх форм його існування.

Особливістю рецензованої праці є постійно зростаючий інтерес до інтенції наукової думки авторки від одного розділу до іншого. У кожному з них, як і в роботі загалом, простежується «драматургічна мета» зі своїми «кульмінаційними наголосами». У першому розділі таким є другий підрозділ, де, власне, і розкривається сутність музичного тезауруса як сховища (вміс-

тилища) музичних знань, поділених автором на дві групи: знання музики та знання про неї. У другому розділі найвищою точкою розвитку наукової думки стає створена М. Калашник багаточастинна й ретельно продумана письмова форма музичного тезауруса, де належне місце посідають майже всі поняття, пов'язані з центральним терміном «музика». У четвертому розділі міститься по-справжньому ліричний, але підпорядкований суто науковим цілям, аналітичний опис під обраним кутом зору творів молодого сучасного композитора, що можна розглядати як досить сміливий крок для автора солідної монографічної праці. У третьому розділі здійснено особливий підхід до творчості нашого видатного сучасника М. Скорика, яка розглядається як взаємодія рефлексії на отримані ззовні знання та саморефлексії, що в сукупності створюють єдиний семантичний простір, визначений у монографії як «світ композитора».

Не викликає сумнівів, що праця М. Калашник включає в себе справді сучасну, оригінальну, глибоку наукову концепцію теоретико-методологічного плану та може бути оцінена як значний внесок в українське музикознавство.